

INFORMATIENOTA VAN HET COLLEGE

Zaak en documentnummer: Z25.483291 / D25.1284864
Portefeuillehouder: G. van Vulpen

Onderwerp
Decembercirculaire 2024

Kennisnemen van
De uitkomsten van de decembercirculaire 2024

Inleiding

Op donderdag 12 december jl. is de decembercirculaire 2024 verschenen. De decembercirculaire geeft de vertaling van de effecten van de Najaarsnota van de rijksoverheid.

- Belangrijke onderwerpen in de decembercirculaire 2024 zijn:
- positieve bijstelling (revisie) van de accresberekeningen;
 - actualisatie van de aantallen en het gewicht bij de maatstaf ‘Huishoudens met laag inkomen minus drempel’ o.b.v. de meest recente CBS-cijfers;
 - overige (meerjarige) actualisaties van de uitgavenmaatstaven en gewichten;
 - hogere en nieuwe decentralisatie-uitkeringen in 2024.

In deze informatienota zijn alle ontwikkelingen opgesomd en de belangrijkste mutaties toegelicht.

Samenvatting & Kernboodschap

De decembercirculaire heeft een gunstige impact op de gemeentefinanciën. Het meerjarige resultaat van de decembercirculaire voor de gemeente Wageningen is positiever dan vooraf kon worden voorzien. Onderstaand overzicht geeft de uitkomsten van de decembercirculaire 2024 weer ten opzichte van de septembercirculaire 2024.

Algemene uitkering (in miljoen euro)	Algemene uitkering				
	2024	2025	2026	2027	2028
Stand decembercirculaire 2024	83,9	86,3	84,3	87,1	89,9
Stand septembercirculaire 2024	83,3	85,6	83,5	85,9	88,4
Mutaties algemene uitkering	+0,6	+0,7	+0,8	+1,2	+1,5

Het structurele financiële resultaat van de decembercirculaire loopt in meerjarig perspectief op tot circa € 1,5 miljoen. Dat komt neer op een voordeel van ongeveer € 34 per inwoner. De sterke stijging van de algemene uitkering wordt grotendeels veroorzaakt door de maatstaf ‘Huishoudens met laag inkomen minus drempel’ en een hogere uitkeringsfactor a.g.v. de meerjarige bijstellingen van de accresberekeningen vanaf het uitkeringsjaar 2025 (revisie van de eerdere CBS-berekeningen). Daarnaast is de algemene uitkering in 2024 verhoogd als gevolg van de uitbetaling door het Rijk van diverse extra decentralisatie-uitkeringen.

Wat opvalt in het verloop van de algemene uitkering, is de forse terugval van de uitkering in 2026 met circa € 2,0 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door een van rijkswege opgelegde structurele korting op de uitkering van het gemeentefonds. Het begrotingsjaar 2026 wordt daarom ook wel als ravijnjaar aangeduid. Ondanks de omvangrijke korting van rijkswege is de zorgplicht voor gemeenten op allerlei beleidsterreinen onveranderd gebleven, zoals bij jeugdzorg, ouderen, veiligheid, infrastructuur, onderwijshuisvesting, energietransitie, etcetera. De terugval in financiële middelen voor gemeenten vanaf 2026 blijft gehandhaafd, waardoor taken en middelen uit balans zijn geraakt.

Ondanks de positieve financiële ontwikkelingen uit de decembercirculaire blijft het meerjarig financieel perspectief voor de meeste gemeenten vanaf 2026 ('ravijnjaar') negatief en onzeker. Het realiseren van een sluitende meerjarenbegroting is een uitdaging. Toch is de uitgangspositie voor de gemeente Wageningen met de laatste ontwikkelingen bij de uitkeringen van het rijk behoorlijk verbeterd, ook in vergelijking met omliggende gemeenten.

De gevolgen van de uitkomsten van de decembercirculaire voor het begrotingsresultaat in meerjarig perspectief zijn in onderstaand overzicht samengevat.

Tabel: Gevolgen van de meerjarige ontwikkeling van de algemene uitkering voor de meerjarenbegroting 2025-2028

(Bedragen x € 1.000)	Meerjarenbegroting 2025-2028			
	2025	2026	2027	2028
Saldi meerjarenbegroting 2025-2028 (incl. 1 ^e begrotingswijziging)	-1.878	-8.137	-9.283	-9.790
Mutaties algemene uitkering volgens de septembercirculaire 2024	3.840	4.045	4.064	4.289
Budgetreserveringen (taakmutaties uit de septembercirculaire 2024)	-184	-175	-27	-22
Saldi van de meerjarenbegroting ná verwerking van de mutaties uit de septembercirculaire 2024	+1.778	-4.267	-5.246	-5.523
<i>Mutaties algemene uitkering volgens de decembercirculaire 2024</i>	<i>653</i>	<i>792</i>	<i>1.240</i>	<i>1.459</i>
Saldi van de meerjarenbegroting ná verwerking van de mutaties uit de decembercirculaire 2024	+2.431	-3.475	-4.006	-4.064

De financiële mutaties in de begroting 2025 worden meegenomen in de 1^e bestuurlijke tussenrapportage van 2025 (Berap Voorjaar 2025). De mutaties vanaf het begrotingsjaar 2026 worden verwerkt in de Programmabegroting 2026 en de daarin opgenomen meerjarenbegroting 2026-2029.

Het structurele begrotingstekort van gemeente Wageningen loopt op tot ruim € 4,0 miljoen vanaf 2027. Hiervoor is een ombuigingsoperatie gestart, waarvan de uitkomsten in 2025 worden aangeboden aan de raad. De vastgestelde resultaten, die voortvloeien uit het ombuigingstraject, worden meegenomen in de 1^e begrotingswijziging bij de Programmabegroting 2026.

Toelichtingen bij de uitkomsten van de decembercirculaire 2024

Onderstaand overzicht geeft het resultaat van de decembercirculaire weer.

Tabel: Recapitulatie financieel resultaat decembercirculaire 2024

(Bedragen x € 1.000)					
	2024	2025	2026	2027	2028
Resultaat decembercirculaire 2024	+569	+653	+792	+1.240	+1.459

De decembercirculaire heeft structureel een fors en jaarlijks oplopend positief effect op de hoogte van de algemene uitkering. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- bijstelling (revisie) van de berekeningen van het accres;
- actualisatie van diverse uitgavenmaatstaven en gewichten, waaronder de maatstaf 'Huishoudens met laag inkomen minus drempel';
- hogere en nieuwe decentralisatie-uitkeringen in 2024.

In onderstaande tabel zijn de financiële effecten van de decembercirculaire 2024 voor de gemeente Wageningen in een meerjarig totaaloverzicht gespecificeerd. De verschillende mutaties worden hierna toegelicht.

Tabel: Specificatie van de mutaties van de uitkering uit het gemeentefonds

Meerjarige mutaties (x € 1.000)	Algemene uitkering				
	2024	2025	2026	2027	2028
Accresontwikkeling (via verhoging uitkeringsfactor)		125	184	308	433
Gedeeltelijke vrijval verdeelreserve 2025 (via verhoging uitkeringsfactor)		63			
Actualisatie maatstaven en gewichten & ontwikkeling uitkeringsbasis	238	465	608	932	1.026
Taak- en budgetmutaties	78				
Decentralisatie-uitkeringen	253				
Totaal	569	653	792	1.240	1.459

Toelichtingen bij de tabel:

Accresontwikkeling

De bijstelling van het accres omvat een volumecomponent én de loon-/prijs-ontwikkeling (LPO). Het volume-accres wordt vanaf het moment van de invoering van de nieuwe financieringssytematiek op basis van BBP-cijfers in 2024 gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde (t-9 t/m t-2) van de

ontwikkeling van het bbp. De verwachting is dat de accessystematiek hierdoor minder schommelt dan voorheen. De indexatie voor inflatie volgt de prijs bbp van het lopende jaar.

Afgelopen zomer heeft het CBS een revisie van het BBP-cijfers gepubliceerd voor de periode 2025 t/m 2029. In de decembercirculaire zijn de correcties van het accres verwerkt in de algemene uitkering. Ook bij de bevoorschotting (wekelijkse uitbetaling) van de algemene uitkering in 2025 wordt rekening gehouden met de hogere accresberekeningen.

De index voor het volumedeel wordt door de revisie in de jaren 2025-2029 circa 0,1 procentpunt hoger. De in de Miljoenennota van het Rijk opgenomen volumegroei met gemiddeld 1,7% in de periode 2025-2029 is als gevolg van de revisie verhoogd tot gemiddeld 1,8%. Dit heeft een aanzienlijk financieel effect. De meerjarige aanpassingen van het LPO-accres o.b.v. de aangepaste BBP-cijfers hebben een veel geringer effect op de hoogte van de algemene uitkering.

De financiële effecten van de accres-revisie zijn in onderstaand overzicht gespecificeerd.

Meerjarige mutaties (x € 1.000)	Bijstelling/revisie accresberekeningen				
	2024	2025	2026	2027	2028
Revisie volume-accres Gemeentefonds		51.000	91.000	141.000	201.000
Revisie LPO-accres Gemeentefonds		1.000	3.000	7.000	12.000
Totaal accres-revisie Gemeentefonds		52.000	94.000	148.000	213.000
Revisie in aantal punten uitkeringsfactor		2	3	5	7
Bijstelling (revisie) accres voor gemeente Wageningen		125	184	308	433

Vrijval verdeelreserve 2025 € 63.000

De verdeelreserve is een buffer die het Rijk aanhoudt om fluctuaties, onder andere als gevolg van volume-mutaties, op te kunnen vangen totdat de definitieve uitkering van enig uitkeringsjaar is vastgesteld. Doorgaans valt het restant saldo (volgens de huidige systematiek) na 2 jaar vrij. Dan is in het algemeen de uitkering van een jaar definitief bepaald. Het vrijvallen van een gedeelte (50%) van de aangehouden verdeelreserve 2025 (€ 20 miljoen van € 40 miljoen) heeft een positief effect voor gemeente Wageningen van € 63.000, gelijk aan 1 punt uitkeringsfactor.

Actualisatie maatstaven en gewichten & ontwikkeling uitkeringsbasis

Te specificeren als volgt:

Meerjarige mutaties (x € 1.000)	Algemene uitkering				
	2024	2025	2026	2027	2028
Actualisatie uitgavenmaatstaf 'Huishoudens met een laag inkomen minus drempel'	211	382	522	844	935
Actualisatie overige uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is	27	83	86	88	91
Totaal	238	465	608	932	1.026

Toelichting bij de meerjarige mutaties:

Het CBS heeft in december 2024 actuele cijfers gepubliceerd over de verdeling van de huishoudens met een laag inkomen per gemeente. Bij de gemeente Wageningen is sprake van een relatief sterke stijging van 5.000 naar 5.200 huishoudens, die in de categorie huishoudens met een laag inkomen vallen. Omdat de maatstaf een 'zwaar' gewicht heeft, is het financieel effect navenant groot. Omdat bij de berekening van de waarde van de maatstaf 'Huishoudens met een laag inkomen minus drempel' uitgegaan wordt van het 3-jaars gemiddelde (gemiddelde waarde van t-4 + t-3 + t-2) wordt het financiële voordeel geleidelijk (getemporeerd) gerealiseerd in de periode van 2024 t/m 2028.

De overige bijstellingen bij de uitgavenmaatstaven zijn hoofdzakelijk het gevolg van een stijging van het aantal woonruimten in de gemeente, en dat heeft een positief effect bij de volgende uitgavenmaatstaven:

- Omgevingsadressendichtheid (oad);
- Woonruimten;
- Woonruimten x bodemfactor woonkernen.

Taak- en budgetmutaties

Bij de taak-/budgetmutaties is in de decembercircularisatie een beperkt aantal posten opgenomen, die effect hebben op de hoogte van de algemene uitkering. Het betreft met name in het verleden doorgevoerde budgetoverboekingen naar begrotingen van andere ministeries ten laste van de algemene uitkering, waarvan de gerealiseerde onderbesteding in 2024 weer wordt toegevoegd aan het budget van de algemene uitkering.

De specificatie is als volgt:

Taak- en budgetmutaties (x € 1.000)	2024
Onderbesteding bij de SPUK 'Regeling niet beoogde kosten jeugdzorg vanwege verblijf in gemeente'	60
Onderbesteding bij de uitvoeringsbudgetten van de Hervormingsagenda Jeugd in 2024	11
Restant van het budget voor de subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg	9
Bekostiging vanuit de algemene uitkering van het extra gebruik door gemeenten in 2024 van de Basisregistratie Personen (BRP)	- 2
TOTAAL	78

Aanvullende toelichtingen:

- Via de meicirculaire 2024 is voor het verlenen van de specifieke uitkering (SPUK) 'Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg wegens verblijf in gemeente' in 2024 een bedrag van € 60 miljoen vanuit het gemeentefonds overgeboekt naar de begroting van het ministerie van VWS. Na beoordeling van de aanvragen is er een restant van € 30,4 miljoen, dat overeenkomstig de gemaakte afspraken terugvloeit naar het gemeentefonds. De uitkering voor gemeente Wageningen bedraagt € 60.000.
- Met de totstandkoming van de Hervormingsagenda Jeugd zijn middelen beschikbaar gekomen voor de uitvoering van de agenda. Voor 2024 is € 9 miljoen overgeheveld naar de begroting van het ministerie van VWS t.b.v. de uitvoering van de Hervormingsagenda. De in 2024 niet tot besteding gekomen middelen ad € 5,6 miljoen zijn teruggeboekt naar het gemeentefonds. De uitkering voor gemeente Wageningen bedraagt € 11.000.
- In het verleden (in 2019) hebben de VNG en het Rijk afspraken gemaakt over de inrichting van een subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg. Hiertoe is € 20 miljoen van de tijdelijke extra middelen voor jeugdzorg naar de begroting van het ministerie van VWS overgeboekt. Via de subsidieregeling kunnen aanbieders van cruciale jeugdhulp tijdelijke liquiditeitssteun ontvangen, die later terugbetaald moet worden. In de meicirculaire 2022 is het beschikbare bedrag voor de subsidieregeling verlaagd van € 20 miljoen naar € 10 miljoen. Er is afgesproken, dat de middelen na afloop van de subsidieregeling weer worden toegevoegd aan het gemeentefonds. In de decembercirculaire 2024 is het beschikbare (niet bestede) subsidiebudget van € 4,6 miljoen teruggeboekt naar het gemeentefonds. De uitkering voor gemeente Wageningen bedraagt € 9.000. De resterende € 5,4 miljoen wordt op een later moment -na terugbetaling door de zorgaanbieders- teruggeboekt naar het gemeentefonds.

Groei algemene uitkering door decentralisatie-uitkeringen

Te specificeren als volgt:

Meerjarige mutaties (x € 1.000)	Algemene uitkering				
	2024	2025	2026	2027	2028
DU Faciliteitenbesluit opvangcentra	70				
DU Vangnetconstructie energietoelage	55				
DU Compensatie hogere zorgkosten voor ontheemden uit Oekraïne	44				
DU Spreidingswet	34				
DU Natuurbrandpreventie en -mitigatie	30				
DU Register Externe Veiligheidsrisico's (REV)	10				
Overige decentralisatie-uitkeringen	10				
Totaal	253				

Toelichting bij de mutaties van decentralisatie-uitkeringen:

Decentralisatie-uitkering Faciliteitenbesluit opvangcentra € 70.000

In het faciliteitenbesluit is geregeld dat aan gemeenten, die een opvangcentrum voor asielzoekers hebben, jaarlijks door het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) een uitkering wordt verstrekt. De hoogte van de uitkering is gebaseerd op het aantal door asielzoekers permanent te bezetten capaciteitsplaatsen verminderd met het aantal in de basisregistratie personen ingeschreven bewoners van het opvangcentrum op 1 januari van het uitkeringsjaar. Het via de decembercirculaire in 2024 uitgekeerde bedrag van € 70.000 is bedoeld als aanvullende vergoeding voor werkzaamheden van de gemeente in en voor de opvangcentra.

Decentralisatie-uitkering Vangnetconstructie energietoelage € 55.000

Binnen de decentralisatie-uitkering Energietoelage van uitkeringsjaar 2023 is € 32,5 miljoen van het totaal beschikbaar gestelde budget gereserveerd voor een vangnetconstructie voor gemeenten die nadeel hebben ondervonden van de in 2023 doorgevoerde wijzigingen in de verdeelsystematiek. In 2024 hebben 16 gemeenten een aanvullende uitkering ontvangen voor een bedrag van in totaal € 3,9 miljoen. De resterende € 28,6 miljoen is verdeeld over alle gemeenten en via de december-circulaire uitbetaald. De gemeente Wageningen heeft in 2024 een bedrag van € 55.000 ontvangen.

Decentralisatie-uitkering Compensatie hogere zorgkosten voor ontheemden uit Oekraïne € 44.000

Op grond van de Wmo, de Jeugdwet en de Wet publieke gezondheid zijn gemeenten verantwoordelijk voor de zorg en ondersteuning bij de uitvoering van het basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg, het rijksvaccinatieprogramma en het prenataal huisbezoek voor ontheemden uit Oekraïne. Het aantal Oekraïense ontheemden is dusdanig groot, dat dit niet kan worden aangemerkt als onderdeel van de reguliere fluctuaties op gemeentelijk niveau. Daarom ontvangen gemeenten hiervoor een compensatie. De gemeente Wageningen heeft in 2024 een bedrag van € 44.000 ontvangen.

Decentralisatie-uitkering Spreidingswet € 34.000

Vanuit de Spreidingswet hebben gemeenten een nieuwe taak gekregen in het zoeken naar opvangplekken voor asielzoekers om zo tot een evenwichtige landelijke verdeling en spreiding van asielzoekers te komen. Voor 2024 ontvangen gemeenten hiervoor een vergoeding. De gemeente Wageningen heeft in 2024 een bedrag van € 34.000 ontvangen.

Decentralisatie-uitkering Natuurbrandpreventie en -mitigatie € 30.000

Het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) stelt extra geld beschikbaar aan gemeenten waar een verhoogd risico op natuurbranden aan de orde is, zoals de gemeenten in en rond de Veluwe. De betreffende gemeenten worden hiermee in staat gesteld bij te dragen aan de doelstelling om natuurbrandbeheersing te versterken, bijvoorbeeld door het realiseren van voldoende bluswaterpunten. De toegekende extra middelen zijn gebaseerd op de aanvragen, die de drie Gelderse Veiligheidsregio's hebben ingediend bij het ministerie van LVVN. De gemeente Wageningen heeft in 2024 een bedrag van € 30.000 ontvangen.

Decentralisatie-uitkering Register Externe Veiligheidsrisico's (REV) € 10.000

Iedere gemeente in Nederland ontvangt via de decembercirculaire een bedrag van € 10.000 voor bekostiging van de werkzaamheden in het kader van de aanlevering van de juiste data voor het Register Externe Veiligheidsrisico's (REV). Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) is verantwoordelijk voor het beheer van het register en heeft hiervoor financiële middelen vrijgemaakt, die via de algemene uitkering zijn uitbetaald aan de gemeenten.

Overige decentralisatie-uitkeringen € 10.000

Dit betreft de volgende via de decembercirculaire van het Rijk ontvangen uitkeringen:

- Decentralisatie-uitkering Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv) € 7.000.
Dit betreft een kostenvergoeding voor één locatie, waarvoor de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in 2024 een positieve beschikking heeft afgegeven.
- Decentralisatie-uitkering Wet betaalbare huur € 3.000.
De extra middelen voor gemeenten zijn bedoeld voor de implementatie van de wet en de daaruit volgende toezicht- en handavingskosten in 2024.

Communicatie

De informatienota wordt via de griffie aangeboden aan de raad.

Vervolg

Mutaties en ontwikkelingen, waarvan de financiële effecten niet in de decembercirculaire zijn verwerkt, worden volgens verwachting opgenomen in latere circulaires, die in (of ná) het begrotingsjaar 2025 worden gepubliceerd.

Onderwerpen waarvan de financiële effecten op een later moment terugkomen in toekomstige circulaires zijn:

- extra middelen voor Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) vanaf 2025.
In de septembercirculaire 2024 zijn alleen de toegekende middelen voor 2024 opgenomen.
In de decembercirculaire 2024 is verder niets nieuws opgenomen voor LAA.
- structurele middelen via de algemene uitkering voor volwaardige bibliotheken in het kader van de vernieuwingsimpuls, vanaf het moment, dat de verzwaarde zorgplicht gaat gelden, waarschijnlijk vanaf 2027.
- toevoeging aan het gemeentefonds van terugbetalingen door zorgaanbieders van in het verleden ontvangen liquiditeitssteun in het kader van de subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg (in totaal € 5,4 miljoen; aandeel gemeente Wageningen ca. € 11.000).

Bijlage(n)

Geen bijlagen.

Wageningen, 16 januari 2025

burgemeester en wethouders van Wageningen,

de secretaris,

J. de Wit

de burgemeester,

F. Vermeulen

De brieven van de gemeente Wageningen worden in principe niet meer of digitaal ondertekend.